

Grósz Károly találkozott az amerikai magyarság képviselőivel

Bostoni kitérő: Megbeszélés Michael Dukakisszal, a demokrata párt elnökjelöltjével

(Tudóstónk jelenti New Yorkból.)
Példa nélkül álló találkozó volt rész vasárnap Grósz Károly. Az MSZMP főtitkára, a kormány elnöke a magyar emigráció több száz képviselőjével folytatott párbeszédet, meghallgatta véleményüket és válaszolt kérdéseikre. Később Edgar Bronfman, a Zsidó Világkongresszus elnökének vacsoráján vett részt. A hétfői, rendkívül szűfolt programban egy kitérő is szerepelt: megbeszélés Michael Dukakis massachu-

setti kormányzóval, a demokrata párt múlt héten megválasztott elnökjelöltjével.

— Adjanak egy kis türelmet, mert nagy ambíció van bennünk, hogy felforgassuk a világot, de annyira nem szeretnénk felforgatni, hogy utána ne tudjuk összerakni valahogy — mondta Grósz Károly az amerikai magyarság képviselői előtt.

A találkozó a New York-i Intercontinental szálló Astor termében a

maga nemében egyedülálló volt, hiszen még nem volt arra példa, hogy amerikai földön magyar vezető az amerikai magyarság ilyen számszerű képviselőjével találkozzék. Dr. Házi Vencel, hazánk washingtoni nagykövete hívta meg a magyar származású amerikai állampolgárok kiemelkedő képviselőit, különböző intézmények, klubok, egyházak reprezentánsait. Grósz Károly a vezetőkben arról beszélt, hogy a Magyar Népköztársaság politikájának megújításán dolgozik, és ez a mostani találkozó is az új szellem, az új felleg az megnyilvánulása. A politikai vezetés értékékként kezeli az elmúlt negyven év eredményeit, szembenéz a hibákkal, amiket nem akar haladni. A múltat értékelni és gyengésséggel együtt vállalni kell, hiszen a múltat nem lehet meg nem történné nyilvánítani. Visszanézni kötelező, de csak annyira, amennyire a jövő számára tanulsággal szolgál. Szabadabb és nyitottabb most a politikai légkör, politikai közéletünk sokszínűsége lehetővé teszi az élénk eszmecsereket, a vitákat, az alkotó gondolatok kirkristályosodását. — Ez a biztosítéka annak, hogy a rendkívül bonyolult viszonyok között viszonylag kisebbeket tévedve találjuk meg a választ a kor kérdéseire — mondta Grósz Károly, és hozzátette: — Mert abban nem hittem, ma sem hiszek, hogy emberek, pártok tévedhetetlenek legyenek.

Grósz Károly hétfő délelőtt amerikai nagybankok vezetőivel találkozott. MANEK ATTILA FELVÉTELE — MTI FOTO

— Amikor az útleveletörvényen dolgozunk, egy dolog elkerülni a figyelmünket. Még élnek a hátrányos jogkövetkezmények azok esetében, akiket 1956-os politikai magatartásukért annak idején elítéltek, nem kaphatnak útlevelet — mondta Grósz Károly, és közölte, hogy a kormányzatnak szándékában áll az érintettek mentesítése a joghátránytól az útleveletörvény módosításával.

— Az amerikai magyarság jelen lévő képviselői közül elsőként Püski Sándor könyvtárából kért szót, és elmondta, tevékenységét szeretné Magyarországra is kiterjeszteni. Kérte a kiadópolitika újrarendelését, és számos eddigi Magyarországon még meg nem jelent könyv publikálását. Grósz Károly válaszában elmondta, hogy Magyarországon nemcsak nyílt külpolitikát, hanem nyílt kultúrpolitikát is folytat. Mód van minden érték megjelenésére, de arról még hosszú vita fog folyni, hogy mi az érték.

— Nem sorolom az értékek kategóriájába azokat a politikai ügyeskedéseket, amelyeket jóhiszemű embereknek nemegyszer sanda szándékú személyek sugallnak. Ebből van mostanában szépen termés a magyar irodalomban. Nem hiszem, hogy itt toleranciaképességünk partlan lesz.

Elmondta, hogy számít Püski Sándor közreműködésére, de a kiadónak el kell fogadnia a magyarországi értéknormákat. — Ha néhány pontot el tud fogadni, amely megfelel a kölcsönös közeledés szabályainak, akkor hiszem, hogy alkotó módon és eredményesen tudunk együttműködni.

— Apatini Gyula, egy New York-i magyar rádióadó műsorvezetője megkérdezte, igazak-e a hírek a szovjet csapatok esetleges kivonásáról. Válaszul Grósz Károly elmondta: nem tudni, milyen forrásból, felröppentették azt a hírt, hogy a Szovjetunió egyoldalúan kivonja a csapatait magyar területről. Ilyen megállapodás nem volt, ilyen meg egyezés nincs. Van Magyarországnak egy konkrét javaslata: abban az esetben, ha az amerikai F-105 gépeket nem Észak-Olaszországban felejtik, hanem elviszik Európa hadművelési területeiről, akkor ugyanilyen nagyszámú módon mi is leszerelünk repülőgépeket. Ugyanígy tenne Magyarország a harcokcsúsk és a rakéták tekintetében. És így tovább. Ahhoz, hogy lépésről lépésre, de gyors ütemben megtörténhessen külföldi támaszpontok felszámolása, a külföldi csapatok visszavonása, a magyar politika minden támogatást megad.

Erintették kérdések az 1956-os eseményeket és Nagy Imre személyét. Mint Grósz Károly mondta: — Voltak, akiket megfélemlítettek, akik életüket veszítették a fegyveres harcokban — sajnáljuk tragédiájukat. De mi vértanúknak tekintjük azokat a katonákat, akiket a Köztársaság téren végeztek ki. — Kifejtette: 1956-os magatartásáért Nagy Imrét a magyar kormány nem rehabilitálja, mert megsértette az alkotmány előírásait, a fennálló törvényeket. Viszont — tette hozzá — harminc év telt el a halálos ítélet végrehajtása után, s kormányunknak az az álláspontja, hogy amennyiben a család ezt kéri, megfelelő körülmények között végső nyugalomra helyezhetik Nagy Imre hamvait.

Több kérdést kapott Grósz Károly a romániai magyarok helyzetéről és a magyar kormány ezzel kapcsolatos szándékairól.

Grósz Károly leszögezte, hogy az, ami Romániában történik, az nem elsősorban és kizárólag a romániai magyarok ellen irányul. A nyolcezer fős felszámolási románokat, németeket, magyarokat egyaránt sújt. A program nem új. Több mint tízezer, de az első falun most hajtották végre az első ítéletet. Bizonyos, hogy a falvak eltüntetése kevesebb gazdasági előnnyel jár, mint amennyi kárt okoz a múlt, a történelmi értékek felszámolása. Így nemcsak a romániai magyarok kulturális értékei, hanem a románok és minden romániai nemzetiség kulturális értékeinek védelmében lépünk föl. Elsősorban a kétoldalú kapcsolatok útján próbáljuk megoldani a kérdést. — Az az álláspontunk, hogy addig mások közvetítését nem kérjük, amíg

Grósz Károly megbeszélései

(Folytatás az 1. oldalról.)

Az MSZMP főtitkára beszélt arról, hogy a szabadabb légkör a gazdaság számára is új lehetőségeket jelent, mozgékonyabb lesz a magyar ipar. Külpolitikánk világos, de meg kell szüntetni azt a bizonyos fókusz egységságot, hogy kapcsolataink elsősorban a szocialista közösségek és Nyugat-Európához fűződtek. Ezek a viszonylatok továbbra is rendkívül fontosak, a jövőben sem kívánjuk csökkenteni ezek szintjét, de tovább kell szélesíteni nemzetközi munkánkat, és a világ olyan fontos térségeivel kell erősíteni viszonyunkat, mint az Egyesült Államok, mint Ázsia. Elmondta, hogy a világútlevelet birtokában négy és félzézéresé nőtt ebben az évben a külföldre utazó magyarok száma.

— Amikor az útleveletörvényen dolgozunk, egy dolog elkerülni a figyelmünket. Még élnek a hátrányos jogkövetkezmények azok esetében, akiket 1956-os politikai magatartásukért annak idején elítéltek, nem kaphatnak útlevelet — mondta Grósz Károly, és közölte, hogy a kormányzatnak szándékában áll az érintettek mentesítése a joghátránytól az útleveletörvény módosításával.

— Az amerikai magyarság jelen lévő képviselői közül elsőként Püski Sándor könyvtárából kért szót, és elmondta, tevékenységét szeretné Magyarországra is kiterjeszteni. Kérte a kiadópolitika újrarendelését, és számos eddigi Magyarországon még meg nem jelent könyv publikálását. Grósz Károly válaszában elmondta, hogy Magyarországon nemcsak nyílt külpolitikát, hanem nyílt kultúrpolitikát is folytat. Mód van minden érték megjelenésére, de arról még hosszú vita fog folyni, hogy mi az érték.

— Nem sorolom az értékek kategóriájába azokat a politikai ügyeskedéseket, amelyeket jóhiszemű embereknek nemegyszer sanda szándékú személyek sugallnak. Ebből van mostanában szépen termés a magyar irodalomban. Nem hiszem, hogy itt toleranciaképességünk partlan lesz.

Elmondta, hogy számít Püski Sándor közreműködésére, de a kiadónak el kell fogadnia a magyarországi értéknormákat. — Ha néhány pontot el tud fogadni, amely megfelel a kölcsönös közeledés szabályainak, akkor hiszem, hogy alkotó módon és eredményesen tudunk együttműködni.

— Apatini Gyula, egy New York-i magyar rádióadó műsorvezetője megkérdezte, igazak-e a hírek a szovjet csapatok esetleges kivonásáról. Válaszul Grósz Károly elmondta: nem tudni, milyen forrásból, felröppentették azt a hírt, hogy a Szovjetunió egyoldalúan kivonja a csapatait magyar területről. Ilyen megállapodás nem volt, ilyen meg egyezés nincs. Van Magyarországnak egy konkrét javaslata: abban az esetben, ha az amerikai F-105 gépeket nem Észak-Olaszországban felejtik, hanem elviszik Európa hadművelési területeiről, akkor ugyanilyen nagyszámú módon mi is leszerelünk repülőgépeket. Ugyanígy tenne Magyarország a harcokcsúsk és a rakéták tekintetében. És így tovább. Ahhoz, hogy lépésről lépésre, de gyors ütemben megtörténhessen külföldi támaszpontok felszámolása, a külföldi csapatok visszavonása, a magyar politika minden támogatást megad.

Erintették kérdések az 1956-os eseményeket és Nagy Imre személyét. Mint Grósz Károly mondta: — Voltak, akiket megfélemlítettek, akik életüket veszítették a fegyveres harcokban — sajnáljuk tragédiájukat. De mi vértanúknak tekintjük azokat a katonákat, akiket a Köztársaság téren végeztek ki. — Kifejtette: 1956-os magatartásáért Nagy Imrét a magyar kormány nem rehabilitálja, mert megsértette az alkotmány előírásait, a fennálló törvényeket. Viszont — tette hozzá — harminc év telt el a halálos ítélet végrehajtása után, s kormányunknak az az álláspontja, hogy amennyiben a család ezt kéri, megfelelő körülmények között végső nyugalomra helyezhetik Nagy Imre hamvait.

Több kérdést kapott Grósz Károly a romániai magyarok helyzetéről és a magyar kormány ezzel kapcsolatos szándékairól.

Grósz Károly leszögezte, hogy az, ami Romániában történik, az nem elsősorban és kizárólag a romániai magyarok ellen irányul. A nyolcezer fős felszámolási románokat, németeket, magyarokat egyaránt sújt. A program nem új. Több mint tízezer, de az első falun most hajtották végre az első ítéletet. Bizonyos, hogy a falvak eltüntetése kevesebb gazdasági előnnyel jár, mint amennyi kárt okoz a múlt, a történelmi értékek felszámolása. Így nemcsak a romániai magyarok kulturális értékei, hanem a románok és minden romániai nemzetiség kulturális értékeinek védelmében lépünk föl. Elsősorban a kétoldalú kapcsolatok útján próbáljuk megoldani a kérdést. — Az az álláspontunk, hogy addig mások közvetítését nem kérjük, amíg

mindent meg nem tettünk a kétoldalú megbeszéléseken. Ezért felajánlottam, hogy a kérdés tisztázása végett bármikor hajlandó vagyok Romániába utazni. Erre a javaslatomra választ még nem kaptam — mondta Grósz Károly, hozzátűzve, hogy nyilvánosan újra meg újra meg fogjuk fogalmazni álláspontunkat, s diplomáciai úton keressük a rendezést.

Dr. Káster Ottó ortopedéus, az amerikai Semmelweis Orvosegyesület elnöke a tudományos kapcsolatok bővítését szorgalmazta. Kérte, a két kormány tegye lehetővé, hogy amerikai orvosok is utazhassanak hosszabb tanulmányútra, kapjanak tudományos ösztöndíjat.

Haraszti Sándor kelésk a georgiai Atlantából felhívta a figyelmét arra, amit az egyházak tettek Amerikában a kétféleképpen magyar kisebbség kulturális örökségének fenntartása érdekében, és érdeklődött, milyen lehetőségei vannak annak, hogy bővíljen Magyarországon az egyházi iskolák száma.

Grósz Károly elmondta, hogy a kormány és az egyházak között harmonikus a viszony, beszámolt az egyházi vezetőknek és a kormány tagjainak legutóbbi találkozásáról. Elmondta, Paskai László esztergomi érsek történelminek nevezte ezt a megbeszélést, mivel az elmúlt negyven évben nemcsak hogy ilyen megbeszélésre nem volt példa, de az egyházak képviselői együttesen még nem létek egy asztalnál. Ami az egyházi iskolákat illeti, Grósz Károly kifejtette, az a véleményét, hogy az 1948-ban aláírt egyezmény lehetőségeit az egyházak nem használták ki eléggé. Ennek korrigálására van lehetőség.

A közeljövő feladatairól tájékoztatva Grósz Károly elmondta, Pozsgay Imre vezetésével munkabizottságot állított fel a párt Központi Bizottsága. Ennek feladata lesz, hogy 1945-től, de mindenképp 1956-tól elemezze az elmúlt évtizedek politikai tanulságait, és készítsen egy olyan munkaprogramot a következő kongresszus számára, amely az elkövetkezendő 15–20 év fő politikai fejlesztési irányát tartalmazza.

A találkozó New York-i idő szerint vasárnap este volt. Utána Edgar Bronfman, a Zsidó Világkongresszus elnöke vacsorát adott Grósz Károly tiszteletére.

(A találkozóval sikerült előrelépni Izrael és Magyarország kapcsolataiban — jelentette ki a megbeszélés után Elen Steinberg, a Zsidó Világkongresszus főigazgatója.)

A hétfői program — akárcsak az egész utazás — továbbra is tartalmas, szellemileg-fizikailag egyaránt megerőltető volt. A reggelinél — Bartha Ferencnek, a Magyar Nemzeti Bank elnökének a meghívására — bankárokkal találkozott a magyar kormányzó. A First National Bank elnöke, a Chemical Bank elnökhelyettese, a Chase Manhattan Bank elnöke, a City Bank igazgatója, a Bankers Trust vezérigazgatója volt jelen.

Ezután, a szálloda lakóinak nagy csodálkozására, Richard Nixon volt elnök vonult át a hallon és ment a Grósz Károlyval való háromnegyed órás találkozóra.

Richard Nixon a találkozó előkielése elmondta: meggyőzte az, amit Grósz Károly Magyarországról, politikai terveiről, elképzeléseiről mondott.

A volt elnök szót néhány szót arról is, miképpen látja a közeljövő. Úgy értékelte, hogy Mihail Gorbacsov sikeres lesz, de reformtörekvéseinek felülkerekedése attól függ, hogy milyen gyorsan tudja végrehajtani azokat. „Erős vezető, okos politikus” — mondta Nixon az SZKP KB főtitkáráról.

Még egy találkozó volt délelőtt, Leonard Lauder, az Estée Lauder kozmetikai cég igazgatója jött el a szállodai lakosztályba.

Délen a Council of Foreign Relations (Külpolitikai Tanács) ebédjén Grósz Károly előadást tartott ezzel a címmel: *Magyarország a reformok útján — új lehetőségek az együttműködésre*. A szervezet háziszabályainak megfelelően a sajtó nem lehetett jelen, az itt feltett kérdések, válaszok a bizottság „kizárólagos tulajdonát képezik” és ezért nem publikálhatók. Grósz Károly előadása annak a politikai gondolatrendszernek a jegyében íródott, amelyről amerikai útjának más állomásain is tájékoztatást kaphatott a hallgatóság. (A beszédet külön anyagban ismertettjük.)

Az előadás után jött a bostoni kitérő. Helikopterrel a tetenborri repülőterre, innen különrepülőgéppel Bostonba, majd gépkocsival az állami közigazgatási székházba, a State House-ba vezetett Grósz Károly útja. Itt találkozott Michael Dukakis kormányzóval. Aztán visszafelé ugyanilyen módon ment az MSZMP főtitkára New Yorkba, hogy időben érkezhessek a magyar-amerikai üzleti tanács díszvacsorájára.

Kereszty András

Népszabadság, 1988. július 26.